

SLOVENSKI NAROD.

zhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 49 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovenska kupčijska šola.

Svet naj ne misli, da Slovenci radi tega zahtevamo narodne zavode, da bi s tem Nemcem ali visoki vladi nagajali ali napote in neprilike delali. Kaj še! Če se kdo opravičeno jezi nad našimi terjatvami, morejo to biti jedino le oni naši domačini, katerim gojitev materinščine ne ugaja, kateri le tujščini prednost dajo. To so namreč zloglasni, od našega naroda že dovolj markirani nemškutarji. Nasproti pravičnim Nemcem in nasproti sleherni vladi moramo pa neprenehoma ponavljati, da je okrepčanje Slovencev v interesu Avstrije same. S tega stališča moramo gledati, da se slovenski življenjski utrdi popolnoma v vseh slovenskih pokrajinah, da postane slovenščina na slovenski zemlji v resnici občevalni jezik v vseh krogih, v vseh uradih, v šolah, v društvenem in kupčijem življenju. — Šole so podlaga praktičnemu življenju. Zavoljo tega vidimo, da se bolje poslužujejo slovenščine oni javni služabniki, kateri so obiskovali gimnazije, kjer se je na jezike sploh, in tudi na slovenščino oziralo, nego oni možje, kateri so hodili v realne šole. Mej temi najdemo posebno veliko trgovcev. Ti so svojo izobrazbo dobili največ v nemških in slovensko-nemških ljudskih, v nemških realnih in v nemških kupčijskih šolah. Zavoljo tega je pri naših trgovcih občevalni jezik še večinoma nemški, razen takrat, kedar prodajajo svoje blago slovenskemu kmetu in prostaku; takrat pa čujemo žalibog tisto čudno zmes, ki ima največ sličnosti z jezikom Ljubljanskih kuharic in nekdanjih „kafes vester“. Častna izjema je v tej zadevi le mlajši trgovski naraščaj, oni del narodnih trgovcev in pomočnikov, ki je bil v dobri narodni šoli. V obče pa so trgovci do najnovejšega časa z omikanimi strankami le po nemški občevali, vsi pa, z redkimi izjemi nemško knjigovodstvo in nemško dopisovanje imeli ne gledé na to, ali dopisujejo Slovincem ali Neslovincem. Da se o tem ne varamo, to nam svedoči že javno lice prodajalnic po Slovenskem z belo Ljubljano vred. Slovenskih napisov zaman iščeš; k večjemu se je k veliki nemški firmi kdo „predrznil“ v mal kotiček skriti kratko slovensko prestavo. Pred tem korakom, da bi namreč lepo slovensko firmo razobesil nad svojo prodajalnico, plašil je našega tr-

govca nekoliko strah, da ne bi kupčija več šla gladko baš radi tega. Večkrat je pa tudi neznanje jezika bilo tega krivo; trgovec sam ni znal slovenščine, „jezikoslovci“ slovenski mu pa tudi niso bili kar tako pri rokah.

Vse te nezgode bomo odpravili, ako skrbimo Slovenci, da dobimo slovensko kupčijsko šolo. Trgovskih šol je sicer nekaj po slovenskih pokrajinah, toda v našem jeziku nimamo nobene. Kar je te vrste učilnic v Trstu, Ljubljani, Mariboru in Gradci, te so vse v tujem jeziku; za našo slovenščino se menda skoro nihče ne zmeni, prej še na kateri drug jugoslovanski jezik. Ljubljanski kupčijski in obrtnijski zbornici moramo Slovenci hvalo vedeti, ko smo po neumornem njenem posredovanju dospeli do slovenske obrtne šole. A zdaj moramo jo nadlegovati še s prošnjo, da nam pomore tudi do slovenske kupčijske šole. Ni dvomiti, da bi taka šola dobro ne uspevala. Prepričani smo, da bi bilo ž njo ustrezno zlasti onim narodnim trgovcem, kateri morajo ob večerih svoje učence v to šolo pošiljati. Sicer bi pa bila tudi dnevna in celo letna kupčijska šola s slovenskim učnim jezikom na svojem mestu. Kakovosti blaga mora n. pr. naš trgovec poznati: to mora pa svojim kupcem tudi v slovenskem jeziku razložiti. Računili naj bi naši kupčevalci vsekako v materinskem jeziku, s tem bi si še večje zaupanje pri našem ljudstvu zadobili. Dopisovati — to je res — naj znajo trgovci v raznih jezikih; dopisovanja, ki se itak vršé po gotovih šablonah, naj se res vodijo v raznovrstnih jezikih, osobito v nemškem. Ali naši trgovci bodo stopili v zvezo z Jugoslavi, tedaj jim bode znati treba hrvatsko-srbskega jezika in morebiti tudi cirilice. Vsemu temu se lože privadijo na slovenski, nego na nemški šoli. Slovenska kupčijska šola, na kateri se bodo drugi jeziki tudi v bodoče še gojili, uživala bode zaupanje kupčijskih tvrdk in veletržcev v raznih jugoslovanskih krajih še v večji meri, kakor sedanje nemške učilnice; kajti na njej se bode praktičnim potrebam še bolje ustrezalo. Vrh tega bode narodnostna naklonjenost gotov nagib, da bodo slovenski in nekateri jugoslovanski veletržci svoje sinove pošiljali v slovensko trgovsko šolo.

—n—

Debata v češkem deželnem zboru.

(Konec.)

Drugi dan se je prvi poprijel besede Mladočeh Spindler. Rekel je, da ne kaže čakati, da se krona sama poprime inicijative glede kronanja. Dosti časa že čakajo, kajti kmalu mine trideset let, kar je bil objavljen oktoberski diplom. Sedanja vlada pospešuje germanizacijo. Nemci so pa vedno predrznejši in bodo nazadnje še dosegli razdelitev kraljevine, če se o pravem času češki narodni zastopniki odločno ne potegnejo za narodne pravice.

Tonnerju se dozdeva adresa sama agitacijsko sredstvo Mladočehov, s katerim hoče Staročehi pripraviti ob zaupanje pri narodu. Da z adresno svojo namena ne dosežejo, to vedo sami. Za centralistične zakone so bolj naudušeni Mladočehi nego Staročehi. Vsaj je dr. Gregor se izrazil proti Liechtensteinovemu predlogu, s katerim se je hotelo deželnim zborom dati v šolskih zadevah večji delokrog.

Knez Windischgrätz govoril je nemški. Njemu se zdi, da ni zadostnega povoda za tako adresno. Protestuje pa proti temu, da se v adresi govori, da je Češka podčinjena parlamentu, v katerem odločujejo večkrat Čehom popolnoma tuji interesi. Interesi družih kraljestev in dežel, ki so pod žezlom Njega velečastva, Čehom ne smejo biti popolnoma tuji. Posebno se pa spodtika nad tem, da je dr. Gregor govoril o pragmatičnej sankciji, kakor o pogodbi, ki se da odpovedati. Njemu se zdi čudno, da se mož, ki se upa v parlamentu javno tako govoriti, sploh še predrzne kaj ziniti o državnem pravu.

Dvořak je pa dokazoval, da somišljeniki njegovi ne zmatrajo adrese za agitacijsko sredstvo ter je pozivljaj veleposestnike, da naj posredujejo mej Staro- in Mladočehi.

Kot zadnji govornik je pa dr. Braf polemizoval z dr. Gregrom, pa ne posebno srečno. Njegov govor ni napravil nobenega posebnega utisa.

Tretji dan je prvi govoril generalni govornik manjšine dr. Vašaty, ki omenja ogerskega rodoljuba Deaka, ki je tako dolgo agitiral in predlagal adrese, da je vladar se dal kronati za kralja ogerskega. Njemu se posebno v sedanjih težavnih časih zdi potreba naglašati državno pravo. On vidi rešitev Čehov jedino v slovanstvu.

LISTEK

Blóдне duše.

Roman.

Češki spisal Václav Beneš-Třebizský, preložil I. Gornik.

Drugi del.

VI.

(Dalje.)

S čuvanjem mrličev bile so spojene najrazličnejše pripovedke. Tako pripovedovali so nekje na Podlesji, da je jedenkrat duša zgrešila pot v nebo in ko je ves dan in vso noč poletavala za oblaki, vrnila se je v sobo, kjer je ležal pokojnik. A sedel ni pri njem nihče. Duša je zaplakala, zacvilila je v sobi in zopet odletela. Morda še do današnjega dne ni našla poti v nebo in blodi še vedno mej oblaki. Ako bi bili takrat stražili mrliča, odprli bi mu bili usta in duša bi se bila povrnila vanj, mogel bi še dolga leta živeti, in duša našla bi mir in večno veselje.

Kdo pa si ni želel gorečnejše, da bi se duša povrnila v mrtvo truplo in kdo mogel bi majčina usta hitreje in raje odpreti kakor Světluška?

Ta pes na dvorišči! Vije, da ljudje v Jiřicah še zdaj niso zaspali. Dobra, verna žival! Najedenkrat stekel je ven v vas, za hip umolknil je z žalovanjem in potem zalajal, kakor kadar je hitel nasproti Květovim vračujočim se z godišča. A le jedenkrat bilo ga je tako slišati, potem umolknil je popolnoma.

Světluška molila je že zopet, in glava njena sklanjala se je zopet nad debelo knjigo po materi. Dveri vedoče v sobo odprle so se potihoma. Na pragu obstal je s pritajenim dihanjem mlad mož, skoro še mladenec; roki imel je sklenjeni, čepico pod pazdubo, pogledi njegovi pa so bili uprti na Světluško. Obraz njegov bil je blede — tak skoro kakor rajničn, oči nekako upale, lasje na glavi razmršeni, usta tudi tako krčevito zaprta kakor s ključanico Morane.

Stal je tako molče dolgo časa, jedenkrat hotel se je že obrniti in oditi, a pogledi njegovi niso se mogli odtrgati od devojčine postave in se niso. Tak kakor Světluška bil je pač angelj na vrtu Getzemanskem, ko je priplaval pod krono oliv s kelihom, da bi ga podal Gospodu svojemu...

Mladi mož stopil je za tri korake naprej v sobo.

Světluška se je ozrla. Molitvena knjiga padla ji je iz rok na tla.

„Světluška — prišel sem še jedenkrat — prišel sem te potolažit!“

Devojki zvrtilo se je v glavi, zdelo se ji je, kakor bi streha nad hišo pokala in kakor bi hotela vsa teža pogrezniti se na-njo.

„Ne vem, kaj bi storil, ako bi mogel tvoj obraz izbrisati iz svoje duše. — A ne morem — in nikdar ne bom mogel! — Vidim te povsod, po dnevi po noči... Světluška, usmili se me! — Slišiš Světluška, prišel sem te potolažit —“

„Ti — mene — potolažit?“

„Nikogar nimaš...“

„Koga pa imaš ti?“

„Tudi nikogar! — Pri tej tvoji materi, pri svoji teti te zaklinjam, ne odženi me danes! Reci: za dve, za tri leta! Jaz pojdem kraj sveta, da bi te ne videl, da ne bi slišal o tebi, a vrnem se isti dan, isto uro, isto minuto... Le danes mi ne odreci!“

Obraz mladega moža dobil je izraz, kakršnega ni Světluška nikdar v svojem življenju niti v sanjah vidila. Usta so mu zadrhtela, potem zaprla

Generalni govornik večine dr. Matuš je pa posebno poudarjal, da Staročehi stojijo še ravno tako na stališčih državnega prava, kakor so pred dvajsetimi leti. Mladočehi so pa sedaj začeli demonstracije za državno pravo le zato, da bi pri bodočih volitvah si pridobili kolikor mogoče veliko mandatorov.

Poročevalec manjšine dr. Julij Gregr je na kratko odgovarjal nasprotnim govornikom, zlasti knezu Schwarzenbergu. Njemu bi bil ljubši absolutizem nego je sedanji cislajtanjski liberalizem. Avstrija, ki se zanima za Bolgare morala bi pač najprej gledati, da osvobodi svoje lastne Slované.

Iz končnega govora dr. Riegra pa izvemo, da so Čehi šli v državni zbor, ker se je jim obetalo, da se bode oziralo na narodno enakopravnost. Rieger in pokojni Henrik grof Clam Martinic sta prigovarjala Taaffeja, da bi jim zagotovil kaka jamstva, pa je jima odgovoril, da dobro ve, kake so razmere na Češkem. Mladočehi močno agitujejo proti pasivni politiki in bodo kmalu prisilili tudi Staročeha, da pojdejo v državni zbor, kakor so jih prisilili, da so ustopili v deželni zbor.

Govornik stavi zaupanje v to, da se z interesi českega naroda ujemajo interesi habsburške dinastije in je zato priča, da Njega velečastvo vzame češke pravice v varstvo.

Ko je deželni zbor odklonil predlog dr. Gregra, da se izroči adressa, nastal je na galeriji velik hrup in je vrhovni deželni maršal moral dati sprazniti galerijo. Pa tudi po dvorani je bil velik nemir, ki je vladal kacic deset minut. Nekateri poslanci so se prepirali med seboj. Zlasti Staročehi so kazoč na galerijo očitali Mladočehom, da zapeljavajo mladino. Ko se poslanci malo pomirijo, je deželni vrhovni maršal zaključil sejo.

O hipotečni banki.

Govor poslanca Hribarja v VIII. seji deželnega zbora kranjskega.

(Po stenografskem zapisniku.)

(Konec.)

Ko sem tako govoril o potrebi deželnega hipotečnega zavoda, prestopim sedaj k drugemu vprašanju, katero sem stavil s početka, je-li želeti, da dežela ustanovi tak zavod. Dejal sem, da je želeti, da se sploh ustanovi, tu pa naglašam, da je želeti, da si ga dežela ustanovi. Ona to lahko stori, ne da bi bilo treba fonda, ustanovi ga z lastno garancijo in denar bi se sam stekal v tak zavod. Deželni hipotečni zavodi smejo za svoja posojila, katera dovoljujejo na temelji svojih pravil, izdajati zastavne liste. Kurz tistih zastavnih listov je konstanten. Kadar je kurz državnih in drugih papirjev podvržen veliki fluktuaciji, vzdržujejo se kurzi zastavnih listov navadno nespremenjeni; k večjemu padejo za 1% do 1½%. Na te liste zamorejo se nalagati denarji javnih fondov in ako bi dežela nastopila s hipotečno banko kot izdajateljica zastavnih listov, bi mnogo denarja, ki je sedaj naložen v hranilnicah, in ne pride v korist realnemu kreditu, pridobljeno bilo temu namenu, kajti mnogi, ki ulaga sedaj denar v hranilnice, kupoval bi potem raje zastavne liste, ker je manipulacija s takimi listi priročajša ko s hranilničnimi knjižicami. Ko-

so se zopet krčevito, in roki imel je sklenjeni, kakor v molitev. Po njegovem obrazu razprostrla se je prav mrtvaška blehost. Le oči njegove pričale so, da se mu glava lahko razpoči, in brzo dvigajoče se in padajoče prsi pričale so tudi, da mu ni bilo pod njimi tako težko niti tedaj, ko ga je otec proklinjal na veke, in ko mu je on vračal njegovo kletev po besedah.

Svetluška stisnila se je k materi, kakor bi jo hotela prositi zaščite in obrambe, a gorje, ker je bila njena glava studena kakor led zunaj, in ker so bile njene oči zastrite od včera z večno temo.

„Ako me danes odženeš, Svetluška, postanem ... Poglej me vendar. Tako sem se spremenil v teh nekaj tednih. Blodim po gozdih kakor potepenec, kakor preganjanec, ogibam se ljudij ... Ali veš, da sem bil od takrat samo dvakrat pod streho? Svetluška!“

„Kako pač moreš prestopiti prag ...“

Svetluška je najedenkrat umolknila. Na dvorišču zalajal je z nova pes, da se je trikrat razlegalo po celi vasi, a zdaj ni ostal, bil je že v veži, kakor bi koga spremljal in na dveri v sobo uprl se je s celim telesom, kakor bi jih hotel s

silno bi bila ustanovitev tudi, ker bi se vsi dohodki, potem ko bi dosegel rezerv. fonda minimalni znesek, ki je določen na primer pri isterskem zavodu s 100.000 gld. in bi se pri nas mogel ustanoviti na 200.000 gld., stekali v deželno blagajnico. Rezervni fond nastaja iz tega, ker mora vsakdo priplačevati vsako leto 1/3% ne še amortizovanega posojila za rezijsko. Iz prebitkov teh rezijskih doneskov dela se rezervni fond in v 6 letih je v isterskem hipotečnem zavodu, kjer ni toliko prometa, ko bi ga moglo biti v kranjske deželi, narasel na 70.000 gld. Ni dvojbe, da v 4 letih doseže 100.000 gld.; potem pa bodo vsi dohodki rezervnega fonda — vse obresti od njegove glavnice — in prebitki vseh rezijskih stroškov stekali se v deželno blagajnico.

Visoka zbornica! Lanskoga leta sklenil je visoki zbor važen zakon: konvertovanje zemljiško-odveznega dolga. S tem se je za sedanjo dobo doseglo toliko, da smo v ugodnih finančnih razmerah, vendar pa smo breme, katero bi bili mi morali nositi do leta 1895. oziroma 1905. prevzeli na prihodnje pokolenje. Ako smo to storili — in to je bilo po mojem mnenju opravičeno — je tudi naša dolžnost, skrbeti za to, da olajšamo prihodnjemu pokolenju nositi to breme. To dosežemo, ako ustanovimo hipotečni zavod, iz katerega se bodo dohodki stekali v deželno blagajnico že takrat, ko bode prihodnja generacija morala breme, katero je prevzela od nas, nositi.

Utegnilo bi se pa morebiti ugovarjati, da bi hranilnicam utegnil hipotečni zavod biti na škodo, da bi njim delal konkurencijo. Skušnja drugih dežel nam potrjuje, da to ni res. Čim več denarnih zavodov je, tem koristneje za narodno gospodarstvo in mi vidimo posebno v jako razvitem Češkem, da imajo 52 hranilnic in dasiravno so jih imeli vsaj 40 takrat, ko so ustanavljali deželni hipotečni zavod, so ga vendar ustanovili in hranilnice delujejo ravno tako uspešno, kot poprej, samo da nekaj kapitala, ki se je stekal prej v hranilnice, prihaja v hipotečni zavod in da se s tem hranilnice odbremenjujejo. Vsaj prevelike kapitalije za hranilnice niso posebno veselje. Ako se tedaj na Češkem, pa tudi na Koroškem in v Šleziji ni delala konkurenca, je tudi pri nas ne bode. Da pa hipotečni zavodi poleg hranilnic morejo uspešno delovati, dokazuje hipotečni zavod na Češkem, kjer ima 52 hranilnic posojenega koncem l. 1888. na hipoteke 154 milijonov 461.552 gld. in poleg tega deželni hipotečni zavod čez 100 milijonov. Na Moravskem ima devet hranilnic posojenih 21.404.408 gld., vendar ima hipotečni zavod tudi 28 milijonov in na Šlezkem ima hranilnica posojenih 2.458.329 gld., in zraven uspešno deluje hipotečni zavod. Na Češkem se so šli dalje. Tam ne zadostuje deželni hipotečni zavod, ki ima, že skoro dva milijona rezervnega fonda, ampak ustanavljajo sedaj poleg njega še popolno banko in bodo, mislim, v tem zasedanji že dotični statut predložili deželnemu zboru. Na Gališkem so tudi storili korak dalje, tam so napravili zavod tak da ima tudi komunalne obligacije in poseben bankin oddelek. Morebiti bi se ravno pri nas kazalo, da bi se z ozirom na vse naloge, katere sem popred obrisal, deželnemu hipotečnemu zavodu tudi nekoliko širji delokrog odmeril.

silo odpreti in povedati Svetluški nepričakovano novico, katere se niti v sanjah ni nadejala.

„Svetluška! — Ali sem se motil o tebi od mladih nog? Ali sem blazno misel gojil takoj od otročjih let? Ali je res — dekle — da me nikdar nisi rada imela? — Govori, povej mi, in jaz ti prisežem, da me ne vidiš več, da ti ne pridem pred oči nikdar ...“

„Vavrina! — Niti zdaj, v tem trenutku se ti ne smilim?“

Svetluška ni odgovorila.

Dveri so se naglo odprle, v sobo stopil je mož z nekoliko naklonjeno glavo in takoj za njim drug sloke postave, z upalim, suhim obrazom.

„Oče! — Pozdravljeni!“

Pri mrtvaški postelji začul se je vsikrik iz dna duše in devojka bila je bliskoma na prsih prvega moža. Bil je seljak Květ in njegov spremljevalec — Refunda.

Svetluška slonela je nekoliko hipov na otčevih prsih molče, brez nobene besede. Potem stopil je Květ k mrtvi ženi, nagnil se k nji, poljubil jo, naredil ji na čelu, ustih in prsih križ, za njim Refunda. Nato sklenila sta oba roki in molila za pokoj kmetičine duše.

Kar se tiče hranilnic omeniti je še, kar sem sicer naglašal že prej, da so zastavni listi bolj pripravi, nego hranilnične knjižice in da so pri hranilnicah vsa posojila odpovedna. Ko bi prišla kaka kriza in bi začeli uložniki terjati svoje uloge nazaj, morale bi hranilnice odpovedati in izterjevati posojila takoj, kar bi imelo silno žalostne narodno-gospodarske posledice.

Pri hipotečnih bankah pa je to drugače; pri njih so posojila neodpovedna. To nam pové že svojstvo zastavnih listov, kajti kdor kupi zastavni list, ne more zahtevati, da bi ga banka prevzela od njega prej, nego v dogovorjenem obroku in zato tudi banka dolžniku ne more odpovedati posojila, dokler ne poteče doba, do katere je posojilo najel. Hipotekarne banki torej dolžnik lahko brez skrbi po malem vrača posojilo, v tem ko pri hranilnici lahko pride v zadrego, da mora vse posojilo najedenkrat vrniti.

In sedaj naj mi bo dovoljeno, da še v kratkem povem, kakšno je delovanje hipotečnih bank po avstrijskih kronovinah, in sicer hipotečnih bank, katere so ustanovile dežele. Izkaz imam tukaj na podlagi podatkov, katere sem dobil od bank samih. Hipotečna banka za češko kraljestvo ustanovljena l. 1864., imela je koncem l. 1888. blagajničnega prometa 60.731.786 gld. 62 kr., posojil je izdala doslej 94.305.634 gld. 6 kr., zastavnih listov ima v prometu za 100.138.700 gld., obresti je dobila lani 4.534.586 gld. 57 kr., čisti dobiček je znašal 121.469 gld. 61 kr., rezervni fond pa znaša skoro dva milijona. Moravska hipotečna banka ustanovljena l. 1875., imela je leta 1888. skoro 15 milijonov blagajničnega prometa, izdala je doslej posojil 28 milijonov 932.891 gld. 75 kr. in ima zastavnih listov v prometu za 30.387.600 gld., ter je lanskega leta imela čistega dobička 37.433 gld. 88½ kr. Hipotečna banka za mejno grofijo Istro je imela blagajničnega prometa 531.620 gld. 88½ kr., je izdala posojil za 2.536.291 gld. 38 kr., ima rezervnega fonda 68.031 gl 30½ kr. in je imela lanskega leta čistega dobička 7364 gld. 37½ kr. Avstrošlezjski zavod za zemljiški kredit imel je lani 6 milijonov 325.531 gld. 35 kr. prometa, izdal posojil za 8½ milijonov circa ima zastavnih listov za skoro devet milijonov v prometu in je imel lanskega leta čistega dobička 19.959 gld. 34 kr. in dež. banka za kraljevino Galicijo in Lodomerijo imela je blagajničnega prometa 39.378.985 gld. 53 kr. in lanskega leta 38.753 gld. 80 kr. čistega dobička.

Gospôda moja, ona dva zakona, katera sem poprej omenjal, ki sta tako važna za konvertovanje, sta uplivala toliko, koj po nju izdanji, na zastop nadvojvodinje Nižje-Avstrijske, da je lanskega leta sklenil za to, da izvrši konverzijo uknjiženih dolgov, ustanoviti deželni hipotečni zavod. Ta zavod posluje sedaj tri mesece in iz izkaza, kateri mi je radovoljno priposlalo njegovo ravnateljstvo, razvidim, da mu je doslej došlo prošnji za posojila z Dunaja za 3.321.587 gld. 47 kr., iz predkrajev Dunajskih za 2.165.416 gld. 51 kr., iz drugih mest po deželi za 129.268 gld. 95 kr., od veleposestev za 321 tisoč goldinarjev in od kmetijskih posestev za 1 milijon

Dalje v prilogi.

Za četrte ure obrnil se je Květ nazaj k dverim.

Sredi sobe stal je še vedno mladenec s sklenjenima rokama, s čepico pod pazduho, z obrazom tako zelo podobnim rajničnemu, z upalimi očmi, z razmršenimi lasmi na glavi ...

„In kaj ti — pri nas?“

Květ odgovoril je mladenca s strašnim glasom.

„Ali vam ni dosti na tem ...“

„Molči! — Duše pokojnikov pusti počivati v miru. Dosegla ga je kazen, kakeršno je zaslužil. Žalibog, da se kaznujoča roka ni zadovoljila s samo jedno žrtvijo!“

Refunda izgovoril je prekinivši seljaka, te besede z globokim glasom, kakor kadar na predvečer Vernih duš veliki zvon v Okrouhlini po „Avemariji“ še trikrat zazvoni: „v pokoji — v pokoji — v pokoji —“

Pod mladim možem zadržali sta nogi, kakor bi ga ostavljale moči.

„Prišel sem, stricek, kot sin vaše sestre — kot svoja kri vaše sestre, ki je umrla radi tega, kar je morala pretrpeti! Stric! Svetluška! Ne bouda trda proti meni, ne zametujta me ...“

(Dalje prih.)

564.915 gld. 2 kr., tedaj v treh mesecih prošelj za čez 7½ milijonov goldinarjev. Torej se vidi, da so tak zavod smatrali za potreben tudi tam, kjer imajo že hipotečne zavode, ki posojajo po 4 in 4½%. Razen tega namerava pa tudi mesto Dunaj ustanoviti svojo hipotečno banko. To vse, mislim, da more tudi v nas utrditi prepričanje, kako koristen bi bil za deželo našo zavod, čegar ustanovitve priporočam in nadejam se, da mi bode zadovoljno pritril visoki deželni zbor.

V formalnem oziru stavljam sledeči predlog: Visoki deželni zbor naj sklene:

1. V pospeševanje in povzdigo realnega kredita v vojvodini Kranjskej ustanoviti je deželno-hipotečno banko.
2. V ta namen izvoli se odsek sedmero članov, kateri ima svoje nasvete — ako mogoče — še v tem zasedanju staviti deželnemu zboru.

Deželni zbor kranjski.

(IX. seja, dne 5. novembra 1889.)

(Dalje.)

Poslanec Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1888.:

Pred vsem se glede gospodarjenja z deželnim zakladom v letu 1888. omenja, da se je proračunjena primanjka v znesku . . . gld. 136 935 46 pokrila, in sicer:

- a) z večimi prihodki, ki iznašajo gld. 25.958 32
 - b) s prihranki pri troških v znesku „ 105.811 39½
- torej skupaj s „ 131.769 71½
- daljna primanjka s gld. 5.165 74½
- pa z gotovinskimi preostanki.

Veči prihodek izvira poglavito iz večih povračil predjemov za zgradbo šol s 3550 gld., nego se je proračunilo, dalje iz večih doneskov države in drugih udeležencev za vodne zgradbe, skupaj za 22.582 gld. 52 kr., čigar podrobne številke za časa sestave proračuna niso bile popolnoma znane, in konečno je država kot ustanovni donesek za šolo na Grmu uplačala 6000 gld. mesto proračunjenih 5000 gld. Prihranki pri troških nabijajo se pri naslovu troški za hidrotehniška dela, pri katerih se je za 5281 gld. 27 kr. proti proračunu menj izdalo, dalje se previden donesek za pogozdovanje Krasa ni izplačal; troški za odgon so bili manjši za 3189 gld. 50 kr., troški za prisilno delavnico pa manjši za 30.747 gld. 27 kr., to pa zlasti zaradi tega, ker so se troški za ondoto novo stavbo po sklepu sl. deželnega zbora le predplačiloma iz deželnega zaklada zaračunili, a ne definitivno. Za obrtni pouk in za obrtne šole se je 4329 gld. in pri normalno-šolskem zakladu 14.915 gld. 42½ kr. menj izdalo. Troški za cestne stavbe so bili manjši za 3300 gld. 33 kr. Konečno se je od za zgradbo brambovske vojašnice proračunjene svote 80.000 gld. le 300 gld. potrosilo.

Redni prihodki: Doklade na neposredni davek 262.518 gld. 51 kr.; doklade na posredni davek 64.795 gld. 27 kr.; deželna naklada od žganih tekočin 128.545 gld. 66 kr.; aktivne obresti 34.896 gld. 98 kr.; naimovine 3772 gld. 60 kr.; doneski za upravne troške 3437 gld. 90½ kr.; različni prihodki kot povračila oskrbnih troškov, povračila odgonskih troškov, povračila posojil za šolske stavbe 34.145 gld. 79½ kr.; državni donesek za šolo na Grmu 6000 gld.; druga povračila 401 gld. 58 kr.; obresti od začasno naloženih denarjev in globe pri pobiranju naklade od žganja 1785 gld. 64 kr.; torej so znašali vsi redni prihodki 540.299 gld. 94 kr., za 25.958 gld. 32 kr. več, nego so bili proračunjeni. Vsi redni, izredni in prehajalni dohodki pa so znašali 1.421.726 gld. 92½ kr.

Redni troški, in sicer za deželni zbor, administrativni, potni troški in dijete, za privatno-pravni stan posesti, za zemljedelstvo, za občno varnost, za zdravstvene, dobrodelne naprave, za pouk in omiko, za javne stavbe, za pripravo in vojaške namene, za zgradbo brambovske vojašnice in različni troški, skupaj 545.465 gld. 68½ kr., torej za 105.811 gld. 39½ kr. manj, nego so bili proračunjeni. Vsi redni, izredni in prehajalni troški pa so znašali 1.426.937 gld. 8 kr. Konečna blagajnična gotovina je znašala 113.828 gld. 23½ kr. Zastanki prihodkov 369.956 gld. 15½ kr. Ako tej imovini še doštejemo kapitale v obligacijah, v posestvih, v inven-

taru, znaša skupna imovina 1.485.494 gld. 28 kr. Skupni dolgovi 256.908 gld. 53 kr. Torej čista imovina 1.228.585 gld. 75 kr., in je od lanskega leta manjša za 5934 gld. 28 kr. — Poročilo se vzame na znanje.

Poslanec Ogorelec prebere obširno poročilo v imenu odseka za deželnozborsko poročilo o oddelku „občinske stvari“, zadržujoč občinske priklade, občinske takse, pasji davek, pravosodni dnevi v Starem trgu (katere je pravosodno ministerstvo z dopisom na deželni odbor z dne 13. maja odklonilo) in prošnja občin Hrenovice, Št. Ožbald, Ribnica in podobčin Orle in Bučka, da bi se razdružile v občine, oziroma, da bi postale samostojne občine. Poročevalec nasvetuje, da se ti oddelki deželnozborskega poročila vzemo na znanje, deželnemu odboru pa naroči, da v svojem letnem poročilu navede vse doklade, katere je on občinam dovolil.

K § 5. poročila oglasi se poslanec Pfeifer rekoč: Kakor razvidno iz letnega poročila, pobira se za zgradbo Svetoduške cerkve 70% naklada v davkarski občini Velik Trn in v tistih delih davkarske občine Ravno, ki so ufarirani pod Sv. Duško župnijo. Ker le jeden del davkarske občine Ravno spada pod Sv. Duško faro, je c. kr. finančna direkcija pobiranje te doklade potom Krške davkarije l. 1882. pod tem pogojem privolila, če Krška občina plača stroške za napravo izkaza davkoplačevalcev spadajočih v konkurenco Sv. Duške cerkve.

Občina Krška vsprejela je ta pogoj ter plačala te stroške in davkarija je pobirala skoz 7 let cerkveno naklado; v letošnji jeseni pa je c. kr. finančna direkcija ustavila pobiranje omenjene doklade potom davkarije. Če bi bila c. kr. finančna direkcija občini Krški naznanila uzroke tega koraka, bi bila občina uložila pritožbo zavoljo jednostranskega prelomljenja l. 1882. sklenene pogodbe.

Vsled tega brezozirnega postopanja ovira se nadaljevanje cerkvene stavbe po nepotrebnem in izvršitev stavbe zavleči za jedno leto. Z ozirom na to usojam si uprašati oziroma naprositi g. deželnega predsednika, če blagovoljno hoče uplivati pri tukajšni c. k. finančni direkciji, da se omenjena cerkvena naklada zopet pobira po c. kr. davkariji v Krškem.

Deželni predsednik baron Winkler odgovarja, da bode takoj potrebno ukrenil. (Dobro.)

Poslanec Murnik nasvetuje, da se naj glede občin, naroči deželnemu odboru, da v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete. Nasveti odseka za deželnozborsko poročilo se odobre, isto tako predlog poslanca Murnika.

Poslanec dr. Papež poroča v imenu narodnogospodarskega odseka in nasvetuje: „Prošnja Črnomajlske občine se glede na to, da je prva točka, v kateri se zahteva, naj se imenovana proga proglasi za deželno cesto, že ugodno rešena, v rešitev družih točk, izroči deželnemu odboru, kateremu se naroča, naj po poizvedovanju poroča v prihodnjem zasedanju deželnega zbora.“

Predlog, kateri podpirata poslanca Šuklje in Dragoš, se vsprejme.

Poslanec dr. Papež poroča v imenu upravnogospodarskega odseka in nasvetuje, da se deželnemu odboru naroča: „Naj kolikor mogoče hitro ukrene, da se za preložitev ceste mej Radečami do Dvora čez takozvani „Bruneck“ potrebne priprave, preiskovanja na lici mesta, načrti in proračuni dogotovijo do prihodnjega zasedanja in se naj o tem poroča, predloži načrt in proračun nove cestne proge in stavi konkretne predloge.“

Poslanec Žitnik podpira ta predlog, ker je ta klanec res „unicum“ mej klanec v Kranjskej. Promet s težkimi vozovi je tako rekoč nemogoč. Ker ni prave zveze od Litije do Sevnice, je pač železi, da se prošnja usliši in se preloži cesta čez „Bruneck“. — Predlog se vsprejme.

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1890 sledeče:

Finančni odsek po vestnem in natančnem pretresanju predlaga proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1890. Število javnih ljudskih šol je lanskega leta po izkazu deželnega šolskega sveta znašalo 293½ s 497 sistemizovanimi učiteljskimi službami. Mej tem je bilo zopet nekaj novih šol in več učiteljskih služb ustanovljenih, vendar je v proračun na novo vsprejetih samo sedem šol, ki so že povsem izgotovljene, in 19 učiteljskih služb, ki so že oddane ali se bodo oddale v teku prihodnjega leta. Po letošnjem izkazu deželnega šolskega sveta nam

je letos skrbeti za 300 šol s 516 učiteljskimi službami. Ni torej čuda, da se je z večim številom šol in učiteljskih služb povečala tudi potreščina za nje, ki po predlogu deželnega odbora znaša 296.133 gld. 66 kr. to je za 10.509 gld. več, kakor je bila proračunjena za letošnje leto. In ta prikazen se bode ponavljala še nekoliko let, ker je še veliko krajev brez šol, katerih bode treba še dokaj znova osnovati, preden bode njih število tako popolnjeno, da proračuni normalno-šolskega zaklada ne bodo kazali ogromnih razlik, kakor v poslednjem šestletju, v katerem je potreščina leto za letom poprečno naraščala za 9000 do 10.000 gld. Ta redni narastek se bode pa vsled nameravanega povikšanja učiteljskih plač v naslednjih letih jako zdatno še pomnožil. Če smo torej že prejšnja leta deželni šolski oblasti priporočali, da naj bo pri tirjatvah za šolske potreščine kolikor mogoče varčna, ima finančni odsek temveč uzroka to priporočati letos; in če je že onidan pri podporah za nove šolske stavbe izrekal željo, da naj se pri dotičnih načrtih ozirajo na siromaštvo naših kmetijskih občin, mora tembolj sedaj deželni šolski oblasti na srce pokladati, da naj previdno ravna tudi pri snovanju novih šol, zlasti pa pri razširjevanju že obstoječih, ker pičlo število učencev v višjih razredih nekaterih takih šol dostikrat ni v nobeni primeri s troški, ki jih te šole napravljajo deželi,

Finančni odsek nasvetuje:

1. Proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1890.
s potreščino	294.280 gld. 66 kr.
z zakladom	23.874 „ 21 „
in s primanjkljajem	270.406 gld. 45 kr.,
- ali okroglo 270.400 gld. se odobri.

2. V pokritje tega primanjkljaja se bode l. 1890. pobirala 10% priklada na celo predpisano svoto vseh direktnih davkov, toraj zlasti od rednega davka z vsemi državnimi prikladami vred pri zemljiškem davku, pri hišni najemarini in hišno-razrednem davku, pri pridobninskem in dohodninskem davku po vsej deželi. Nedostatek v znesku 124.400 gl., kateri se potem še pokaže, naj se pokrije iz deželnega zaklada.

3. Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod točko 2. pridobi Najvišje potrjenje.

4. V podrubrikah „Potreščina“ dovoljuje se deželnemu šolskemu svetu revirement po dogovoru z deželnim odborom.

Potreščine normalno-šolskega zaklada za leto 1889., katere bi utegnile vsled veljavnih naredeb deželnega šolskega sveta dogovorno z deželnim odborom nastati, pa bi presegle proračun, so pokriti iz blagajničnih preostankov leta 1889.

Glede pouka v kmetijstvu se je finančnemu odseku izrekla želja, do naj bi se jeden del v ta namen dovoljenega zneska 1.500 gld. rabil kot podpora za šolske vrte, jeden del pa dajal kot nagrada učiteljem, ki se marljivo pečajo s poukom v kmetijstvu. Tudi se je omenjalo, da bi bilo potrebno šolske vrtove in pouk v kmetijstvu bolje nadzorovati in da bi se to morda najbolje in najuspešneje godilo po potovalnem učitelju, ki po naročilu vlade redno hodi po deželi delit pouk v kmetijstvu ter se pri tej priliki najlaglje prepriča, koliko se je za kmetijstvo v tem ali onem kraju že storilo, v kakošnem stanu so šolski vrtovi i. t. d. To bi bilo tem lagje, ker hodi popotni učitelj tudi kot tajnik kmetijske družbe po deželi in ima še več prilike se o vsem tem še bolj prepričati. Nad takim nadzorovanjem bi se ne mogel nihče spodtikati, ker tudi vlada podpira napravo šolskih vrtov in se ji ne sme zameriti, ako se hoče prepričati, kako se njene podpore obračajo in kakošen sad da rodé. Kmetijska družba pa dobiva od popotnega učitelja in svojega tajnika natančna poročila o tem, kaj je o kmetijstvu tu ali tam opazoval. Torej more tudi razsojevati, kje bi bila deželna podpora in nagrada potrebna in opravičena. Zato finančni odsek nasvetuje resolucijo.

Deželni šolski svet se prosi, da zasliši c. kr. kmetijsko družbo, preden razdeljuje nagrade za pouk v kmetijstvu.

Predno se prične o predlogih finančnega odseka plavna razprava predstavi deželni glavar vladnega zastopnika, komisarja Riharja,

V glavni razpravi oglasi se za besedo poslanec Žitnik in pravi, da bode govoril ne kot pedagog, ampak kot poslanec okraja, ki plačuje poleg drugih naklad tudi 10% doklade za normalno-šolski zaklad. Usoja se opozarjati deželni zastop na ske-

leče rane kranjskega šolstva, vsled katerih ni doseglo svojega smotra in ti rani sta narodno in versko uprašanje katero se ne izvršuje tako, kakor zahtevajo deželne razmere, potrebe in koristi prebivalstva. A učitelji niso sami krivi tega ranama, oni niso vzrok nedostatkemu uspehu. Ta vzrok je na c. kr. učiteljski pripravnik v Ljubljani. Splošno mnenje je, da ta zavod ne izvršuje svoje uzvišene naloge, ni v narodnem ni v verskem oziru, kakor bi to želel rodoljub, ali bolje slovenski katolik. Tu se vzgojajo učitelji, ki so poleg duhovnikov poklicani mladini odpirati pravo pot do omike, ki je podpora za duševni in telesni blagor. Govornik pravi, da ima danes v mislih zgolj narodno vprašanje in da njemu velja jedino le geslo: „Vsakemu svoje“. Neče, da bi se tukajšnje učiteljsko izobraževališče poslovenilo popolnoma in nemščina izključila, kajti tudi 30.000 Nemcem v deželi prizna ravnopravnost, in ne ugovarja, da se na pripravnik goji nemščina v toliko, da se je pripravnik toliko privadi, da zamore na nemških šolah poučevati z uspehom nemški. Pripravnik si mora torej pridobiti potrebnih vednostij, o katerih mu bode poučevati mladino. Slišijo se pa tožbe, da učitelji zgodovine, prirodoslovja, zemljepisja ali kmetijstva niso mogli jasno predavati, ker njim manjka slovenskih tehničnih izrazov in jim mora pomagati slovar. To je prazna pedanterija, tesnosrčna skrb, da bi ne izmrl izvan mest v Kranjski nemški glas. Niti pedagogična načela ne zahtevajo in tudi obstanek Avstrije ni od tega odvisen, da zna naša mladina nekoliko nemških besed. Namen učiteljske pripravnice je ta, da učitelj dobi isto znanje, katero bode moral v prihodnje razlagati v slovenskem jeziku. Res, da je učiteljske državna naprava, a zaradi tega si je tudi država pridržala najvažnejše pravice namreč notranjo uredbo teh zavodov. Za Slovence to ni koristno. Zavod je bil do najnovejšega časa popolnoma nemšk, vsi napisi v poslopji so zgolj nemški. Vladal je tu železni obroč, izkovan od nemškega jekla, ki je pestil slovenske duhove, ki je kot mora ležal na slovenskem učitelstvu, skrit za nemški „Lehrerverein“, razširjajoč prusko-nemški duh, ki ne prija našemu obnehu. In to je vzrok, da se učitelj v ljudski šoli slovenski ne čuti domačega. Govornik prečita potem dotične postavne določbe, po katerih bi moral učitelj ustno in pismeno v oblasti imeti drugi deželni jezik, kateri na tukajšnji pripravnici ni nemški, ampak slovenski. Pač narobe svet, kajti na tukajšnji pripravnici se ni in se še ne goji slovenščina v oni meri, kakor to zahtevajo zdrava pedagogična načela in resnične potrebe. To je pripoznala nekoliko tudi učna uprava, ki je l. 1881. izdala odlok, da se pet predmetov poučuje v slovenščini in dvanajst v nemščini. V nemščini se poučujejo zgodovina, zemljepis, nauk ob ustavi domovine in kmetijstvo, predmeti kateri bi se morali v prvi vrsti poučevati slovenski, ker je učitelji potrebujejo v svojem poklici. Nemščina ima torej prvo mesto. Učna uprava je Nemcem dobra mati, Slovincem dosledno mačeha. V drugem jeziku se učitelj poučuje, v drugem poučevati mu je nalog, kar je zelo težavno. Realistični pouk je v novejšem času nekoliko restringovan, po jezikovni uredbi pa trpe stroke, naravoslovje, zgodovina. Petje je mejnarođen predmet, a vendar se poučuje na učiteljski nemški, poje pri službi Božji nemški in pač vprašati se sme, kje bode slovenski učitelj nemško petje ukoristil. Učiteljska so draga naprava, a uspehi niso primerni žrtvam dežele, ki daje za ljudsko šolstvo 280.000 gld. Veliko to breme bi nosili še rajše, ko bi izšle iz učiteljske res take moči, ki so povsem svoji nalogi kos. Vlada naj bi tedaj učiteljske preosnovala na podlagi materinega slovenskega jezika, katerega govori ogromna večina prebivalstva, kajti: „Non scholae sed vitae discamus!“ ino poleg tega: „Non Germaniae sed Austriae discamus!“ Naposled stavi resolucijo: „Deželnemu odboru se naroča obrniti se do vlade, da bi se predručila jezikovna uredba z dne 1. aprila 1881. l. za Ljubljansko učiteljske v tem zmislu, da se pomnoži število predmetov s slovenskim učnim jezikom.“ (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 13. novembra.

Z odstopom kneza Liechtensteina razdri se bode tudi državnozborski klub njegov. Štajerski konservativci so se najbolj upirali, da ne ustojijo

pijo v Hohenwartov klub, a sedaj so se pa že baje tudi ti sprijaznili s to mislijo. Vsekakor je pa značujoče, da se baš štajerski konservativci pomišljajo ustopiti v klub, v katerem so Slovenci. Mari to ne dokazuje, da štajerski konservativci niso nič prijaznejši Slovanom in kako napačne svete dajejo oni politiki štajerskim Slovincem, ki jim iz simpatij do deželne avtonomije priporočajo, da naj bolj teže h Gradeu, od koder jim baje pride rešitev.

Adresna debata v češkem deželnem zboru je močno razburila duhove tudi na Ogorskem. Dr. Rieger se je Madjarom zameril, ker jim je očital, da se mešajo v avstrijske notranje zadeve. Posebno je pa veliko nevoljo vzbudil dr. Gregor iz njegovega govora sklepajo, da hoče razrušiti dualizem. Vsi madjarski listi, vladni in nevladni, obirajo Čehe in obžalujejo, da mej konservativci v Avstriji ni stranke, ki bi se upala odločno potegniti se za ustavo in naglašajo, da imajo Nemci v Avstriji pravico do nekeke prednosti. Preté že s personalno unijo. Seveda, gospodje v Budimpešti sami ne vedo prav, kaj zahtevajo. Če bi se uvela personalna unija, bi se Ogorskej jako povečali stroški za vojsko. Ogorska pa že sedaj vedno bolj leze v dolgove in njen državni kredit se vedno manjša.

Vnanje države.

Črnagora si osnuje v kratkem diplomatični zastop v Peterburgu. Nameravala je tak zastop osnovati v Belemgradu, pa je to misel opustila.

Bolgarsko sebranje izraža v adresi, s katero odgovarja na prestolni govor, nado, da bode kmalu Turčija kot suverenna oblast storila prvi korak, da se prizna knez. Adresa se je vsprejela z veliko večino. Opozicija je predlagala, da bi se v adresi hvaležno omenila Rusija. Stambulov je pa temu ugovarjal in naglašal, da je le pohvala cesarja Josipa pridobila Bolgarom simpatije Evrope, da se sedaj dežela more mirno razvijati.

Kakor se da iz ruskih oficijoznih glasil posneti, prišli so v Peterburgu do prepričanja, da sedanji čas ni ugoden za rešitev bolgarskega vprašanja, da je najbolje, da Rusija še počaka. Ko bi sedaj pregnali Koburžana, prišla bi diplomacija v veliko zadrego in ne ve se, bi se li bolgarsko vprašanje Rusiji ugodno rešilo. Prav lahko bi se stvari za Rusijo še neugodnejše zasukale, nego so se, ko se je bil odpovedal prestolu Battenberžan.

Nov francoski pomorski minister senator Barbey, je bil pomorski minister pred dvema letoma v ministertvu Rouvierovem.

Minoli petek je ministerski svet angleški imel prvo sejo v ministertvu vnanjih zadev. Ministri so se posvetovali o programu zasedanja parlamenta, katero se začne v februarju. Parlament se bode pred vsem v prihodnjem zasedanju bavil z onimi predlogami, katerih ni imel časa rešiti v zadnjem zasedanju. Na novo se bode pa parlamentu predložil mej drugi načrt zakona o nakupovanju posestev na Irskem, kateri sta izdelala Balfour in Göschen.

Dopisi.

Z Dolenjskega 11. novembra. (Opazke k novemu načrtu šolske postave.) Te dni je slavni deželni odbor vojvodine Kranjske predložil zborujočemu deželnemu zboru postavni načrt, s katerim se ima v nekoliko zboljšati materialno stanje nekaterih gg. učiteljev v kranjski deželi. Ta načrt je učitelje jako razveselil v obče — posamezniki vendar obhajajo prav različni misli. Kajti gotovo se je pričakovalo v učiteljskih krogih, da se bode razvrstitev v posamične plačilne razrede tako izpeljala, da bodo dobivali vsi stalno nameščeni moški učitelji po 500 gld. na leto; nadalje vsi nadučitelji pa tudi prav gotovo vsaj 600 gld.; oziroma nadučitelji na 4 razrednih šolah pa vsi po 700 gld. na leto. Kar se po predloženem načrtu ne namerava.

Pričakovalo se je, da se bode postava tako uravnala, da bodo gđ. učiteljice z ozirom na svoje manjše potrebščine v definitivnem stanu za naprej dobivale samo 400 gld. letne plače; tu le učiteljice voditeljice primerno večjo.

Gospodje poslanci naj bi se vendar primerno na učiteljsko osobje moškega spola — pri sklepu postave bolj ozirati blagovolili, saj so jim razmere učiteljev-očetov, ki bi radi tudi svoje otroke stanu prikladno izsolati dajali — vendar jasne in dostojno znane, da so jim t. j. učiteljem-očetom radi preslabega materialnega stanja roke tako rekoč z veliko vrvjo zvezane.

Gospodje poslanci naj bi načrt vsestranski pretehtovali in gotovo bode prišli do zrelega prepričanja, da je treba več učiteljskih plač uvrstiti v I. in II. plačilni razred s 700 gld. in 600 gld.: tako, da bodo vsaj vsi nadučitelji in vsaj nekaj učiteljev na 4 raz. šolah dosegli plačo 600 gld.

To se s stališča, da gospdč. učiteljice gotovo manje potrebujejo, kakor moški učitelji, prav lahko

brez velikega daljnega obremenjenja deželnega zaklada stori.

Za nadučitelje tudi postava z dne 9. marcija 1889 v §. 38 izrecno določuje, da se imajo vsi nadučitelji v I. in II. plačilni razred uvrstiti; torej bi gotovo bilo tudi sedaj pričakovati, da se bode predloženi novi načrt v toliko tudi spremenil, da se bodo vsi nadučitelji uvrstili v I. in II. plačilni razred se 700 in 600 gld. na leto.

Po predloženem načrtu bode prišlo recte ostalo do 30 nadučiteljev z letno plačo 500 gld., kakor sedaj že imajo; toraj bodo isti nadučitelji, ki jih bode ta osoda zadela, le gledati morali, kako se že sedaj boljši dotiranim nadučiteljem s 600 gld. na 700 gld. plača izvišuje — jednako v večini s 500 — 600 gld. — Torej zakaj vendar bi se le nekaterim na 600 gld. povišala plača — drugim pa, ki živijo morebiti še v bolj neugodnih razmerah, t. j., da si tudi pri najboljši volji ne morejo s postranskim zaslužkom, — svojega stanja zboljšati, — kar je v večjih krajih, mestih in trgih s podučevanjem skoro navadno mogoče.

ž + β

Iz Št. Petra na Notranjskem 10. novembra. [Izv. dop.] Dolgo časa smo tibi in ne oglasamo se nič o nekem gospodu, ki bi moral preprostemu kmetškemu ljudstvu božjo besedo v hiši božji oznanovati, a ne ve, da je zato postavljen, temveč bavi se na leci s politiko ter hujška proti Vašemu listu tako, kakor bi celo po časopisih ne bilo dovoljeno pisati.

V nedeljo dne 27. oktobra hudoval se je ter kričal na ves glas na leci, kako se širi ter deluje za razvoj liberalizma, seveda vsemu temu rekel je gospod, krivo je liberalno časopise in mi Slovenci tudi nesmo brez liberalnih listov in to Vam je „Slovenski Narod“. Sicer pa je to kar sem navedel zgorej, že stara pesen, pa naj bode še jedenkrat na vrsti.

In kdo vam je ta gospod? To je g. A. Verbaj, naš kurat; on je tisti, koji je rekel, da Notranjci neso zavedni temveč „goveji“, a stvari nesem hotel objaviti, toda kakor „prazen žakelj po konci ne more stati“ istotako mi tudi več molčati ne moremo. Vi, ki ste rečeno nedeljo na leci celo na že zdavno pretekle volitve prišli, kako se morete pred „goveji“ celo s politiko pečati, ali je morebiti naj-novejša „moda“ sedaj v hiši božji politikovati, kali? Ako uas Vi, ker smo tudi mi Notranjci, za „goveje“ zmatrate, potem Vas prosimo, povejte nam z lece, kako nam je delovati, da ne bomo več goveji, a politiko, prosimo, pustite na stran. Ako se pa ž njo tako radi pečate, potem skličite rajši v farovž par sbodov, ter tam povejte svoje mnenje, nikakor pa ne cerkvi. Cerkev je božja hiša, torej se ne sme zlorabljati, kar bi gosp. Tone morali sami najbolje vedeti.

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je Vincencijevemu društvu v Celovci za zgradbo sirotišča 1000 gld.

— (V deželnem zboru štajerskem) bilo je včeraj na dnevnem redu poročilo odseka za občinske zadeve in zadeve okrajnih zastopov. Unela se je jako živa debata, v kateri je bil tudi govor o Celjskem in Ormoškem mestnem zastopu. Izmej slovenskih poslancev je prvi govoril dr. Sernec, za njim M. Vošnjak, dr. Jurtela in Jerman. Umeje se ob sebi, da je večina vsprejela predloge odborove.

— (Gosp. dr. France Firbas, c. kr. notar v Brežicah,) mej štajerskimi Slovenci znani rodoljub, pristopil je „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaji“ kot ustanovnik s 50 gld. Slava mu!

— (Gosp. prof. Anton Švaršnik na Dunaji) podaril je „Podpornemu društvu za slovenske velikošolce na Dunaji“ 10 gld. To je že drugi dar, ki ga je omenjeni požrtvovalni rodoljub letos naklonil v korist revnim slovenskim velikošolcem na Dunaji. Presrečna mu hvala!

— (Zanimiva razsodba državnega sodišča.) Gospod Gregor Einspieler, župnik Podkloštrom, uležil je po odvetniku dr. Šeguli sub praes. 16. avgusta t. l. pri c. kr. državnem sodišči tožbo, da se mu nakaže in izplača takozvana protestantska priklada k kongrui „pro rata parte“ za 1888. l. s 43 gld. 75 kr., v bodoče pa počenši s 1. januarjem 1889 po 105 gld. na leto in da se mu povrnejo tožbeni troški. O tej tožbi bila je obravnava dne 16. oktobra t. l. in državno

sodišče je razsodilo, da ima c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje v 14 dneh gospodu tožitelju plačati vse omenjene zneske in tožbine troške, znašajoče 80 gld. Tožba in razsodba naslanjata se na najvišjo odločbo z dne 11. marca 1815 (Hofkanzleidecret z dne 23. marca 1815, št. 273), s katerim je cesar Franc I. dovolil, da se dušnim pastirjem v Celovski vladikovini v onih postajah, kjer je mnogo protestantov in mešovitih zakonov, torej velika nevarnost za zapeljanje in prestop k nekatoški veri, nad kongruo izplačuje letna priklada 100 gld. (starega denarja) iz religijskega zaklada. Ta odločba se je duhovništvu v Celovski vladikovini uradno naznanila in napravil se je imenik onih dušnih pastirjev, ki so na taci mestih. Tako mesto je tudi Podkloster, in dotični znesek se je redno plačeval, dokler ni ministerstvo za uk in bogočastje naredbo z dne 21. januarja 1889, št. 415 izjavilo, da tega doneska ne gre več izplačevati. Državno sodišče je gosp. ministra Gauča tudi v tem slučaju poučilo, da njegova naredba ni bila osnovana, gosp. Schmidt-Zabierow je pa tem povodom tudi začutil, kako resnišne so besede: „Blinder Eifer schadet nur.“

— (O prestopu Poddražanov piše „Obzor“:) „Občinarji v Poddragi obrnili so se do Zaderskega pravoslavne škofa Knezevića s prošnjo, da jim pošlje kakega popa, ki bi jih po obredu prevel na grško-iztočno veroizpovedanje. Vladika Knezević uslišal je prošnjo in odločil je za to Salvatija Knezevića, Tržaškega župnika, ki je takoj obvestil pravoslavno občino in jo prosil, da mu dovoli kratek dopust. A občina ni ugodila prošnji. Knezević pa se je ipak pripravil v Poddrago, kar mu dojde brzopavka od vladike, da pojde sam v Poddrago. Tako sedaj v Poddragi pričakujejo vladiko.

— („Časnikarsko“) Sobotna „Laibacher Zeitung“ priobčila je bila podlistek „Der alte Graf“, v katerem novi grofovi predčitatelj pripoveduje, kako se je seznanjal z osebjem. Star menih (grofov spovednik) stopil je k njemu in ga vprašal: „Zna li kvartati?“ — „Ne.“ — „Torej piti?“ vprašal ga je dalje nevoljen. „Bodem poskusil.“ — „Pravo, mladi mož, jako pravo. Za kvarte treba denarja, ali nimam pravo? Hehehe! Za pitje pa treba samo grla. Hahaha! In grla imamo tudi mi: ubogi ljudje. Huhuhu!“ — Dalje pripoveduje rečeni predčitatelj: „Vsak petek stisnil mi je sreberni goldinar v roko; naj bi šel v cerkev in zanj molil. (Ob sebi se umeje, da sem samo jedenkrat zanj molil.) Ob nedeljah pa sem moral zanj iti k spovedi k menihu, katerega je v ta namen imel. Narekaval mi je grehe vsega tedna na listek papirja in jaz hodil sem s tem registrom v kapelo, da sem ga menihu predčital. Ker je pater za vsak greh, od katerega je grofa odvezal, dobival po dva goldinarja, dobil sem določen nalog, naj dobro pazim na vse grehe gospoda svojega, da njegova nebeška usoda ne bode prikrajšana.“ — „Slovenec“ pravi o tem listku: „V listu popisani dogodki so s katoliškega stališča nemogoči, torej povsem neverjetni. Mi sodimo in smo prepričani, da se je dotični listek le v hitrici spregledal.“ Dasi nam ni mnogo do tega, kako „Slovenčevi“ gospodje o tem in onem sodijo, smo vendar trdno prepričani, da bi bili vse drugače hruli in ognja in žvepla z nebes klicali, da je kaj jednacega v našem listu stalo. Zategadel smo ta časnikarski dogodek zabeležili, ker je dober donesek za klerikalno taktiko nam nasproti.

— (Dvorni svetnik Napret) bode še tekom tega leta umirovljen in ker pojde tudi dvorni svetnik Summer v pokoj, bodeta pri najvišjem sodišči dve mesti izpraznjeni.

— (Umirovljen) je g. Karol Merizzi, major v 62., poprej stotnik v domačem 17. pešpolku.

— (Klub slovenskih biciklistov) ima svoj tretji redni občni zbor jutri dne 14. t. m. zvečer ob 8½ uri v klubnej sobi pri „Slonu“.

— (Deželni šolski svet kranjski) rešil je v poslednji seji več natečajev. Gosp. J. Pretnar, nadučitelj v Srednji Vasi, imenovan je nadučiteljem v Veliki Dolini; g. Filip Kette iz Zagorja nadučiteljem v Košani; g. Bitenc, začasni učitelj v Št. Lambertu, nameščen je definitivno; g. J. Svetina, učitelj v Šmarji, dobil je službo v Žalbi; g. J. Kostonjavec pride iz Trnovega na Col. Umirovljeni so gg.: J. Trojar, nadučitelj

na Bledu; J. Debeljak, učitelj v Trziči; in A. Jereb, učitelj v Dolskem.

— (Mrz) je danes prvokrat toliko pritisnil, da je pomrznilo in so bile strehe bele. Opoludne in popoldne je bilo krasno vreme.

— (Deželni šolski svet štajerski) je dovolil, da smeta podučiteljica Albina Cuntara v Laškem Trgu in Franja Reyerschütz pri Sv. Križi pri Slatini s službama menjati.

— (Na tukajšnji strokovni šoli za lesno obrt) razpisano je mesto učitelja za lesno rezbarstvo, modelovanje in strokovno risanje z letno nagrado 840 gld. Prošnje do 30. t. m.

— (V Hercegovini) otvorila se je dne 10. t. m. nova železnična proga Ostrožac-Konjica.

— („Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“) P. n. gg. udje „Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici“ vabijo se uljudno k rednemu občnemu zboru, ki bode v nedeljo dne 17. novembra t. l. ob 3. uri popoldne v pritlični dvorani Marzinijeve gostilne z naslednjim dnevnim redom: 1. poročilo o društvenem delovanju leta 1889; 2. račun za društveno l. 1889; 3. poračun za društveno leto 1890; 4. morebitni nasveti gg. društvenikov; 5. volitev predsednika, 10 odborikov, 3 namestnikov in senata 5 udov. Društvene račune, računke knjige in pobotnice ogleda si lahko od danes naprej vsak društvenik v društvenih prostorih; oglasiti se je za to pri društvenem čuvaju. Kdor hoče staviti pri občnem zboru kak predlog, naj ga naznani do 16. t. m. odboru pismeno. Posnetek iz računa nam kaže, da je bilo od 1. decembra 1888. do 7. novembra 1889. dohodkov 2040 gld 94 kr., stroškov: 2040 gld. 94 kr. društveno premoženje znaša 3600 gld. in se je v preteklem letu pomnožilo za 200 gld.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Madrid 12. novembra. Nadvojvoda Albrecht odpeljal se je včeraj iz Granade v Malago.

Beligrad 12. novembra. Pri dopolnilnih volitvah v skupščino v Belemgradu in Zajčaru zmagali so radikalci.

Beligrad 12. novembra. Kralj Milan obiskal je včeraj ruskega, danes francoskega poslanika in vsprejel danes Pasića.

Sofija 12. novembra. Preiskava oblastev v Caribrodu o dogodku na srbsko-bolgarski meji je dognala: Srbski kmet s tihotapskim blagom šel je čez mejo. Carinski stražniki hoteli so se polastiti blaga in nosilca. Poslednji pa je, pustivši blago, stekel proti srbski meji. Jeden carinskih stražnikov je ustrelil in ranil kmeta, katerega so spravili v bolnico v Sofiji. Stvar izročila se je sodišču, ker gre tu le za carinsko zadevo. Ves dogodek je brez pomena.

Pariz 12. novembra. Ob 2. uri popoldne začela se je zbirati na „Place de la Concorda“ mnogobrojna tolpa z Derouledom, Laisantom in drugimi boulangističnimi poslanci na čelu. Policija pustila je poslancem naprej, množico pa je zadržala in zabranila vsako zbiranje.

Pariz 12. novembra. Pet odposlancev iz Montmartre prišlo v spremstvu boulangističnih poslancev v „Palais Bourcon“ izročiti protest proti volitvi Joffrinovi. Predsednik odpisal dva tajnika, ki sta vsprejela protest. S tem bila je manifestacija končana.

Pariz 12. novembra. Potrjuje se, da so Derouleda in boulangistični poslanci Le Herisse, Bondeau in Mery zaprti.

Poreč 13. novembra. Danes manjina ni došla v sabor. Pismo izjavila je, da radi postopanja predsednika in večine ne bode sodelovala v saboru, v kojem ni zastopan eden cel politički kotar, niti mesti Pulj in Vodnjan.

Dunaj 13. novembra. Cesar in Kalnoky došla zjutraj. Ob 10. uri popoldne vsprejel cesar v dvajset minut trajajoči avdienci člane tukaj zborujoče škofovske konference.

Pariz 13. novembra. Včeraj zaprli so 158 oseb, od katerih so jih 60 v zaporu obdržali. Derouleda in tovariše izpustili so zvečer ob deveti uri. Mej zaprtimi je tudi anarhist Soudais.

Prošnja.

Mnogo se je v poslednjem času v deželnem zboru o šolah in šolstvu razpravljalo in marsikaj ukrenilo, a sklepa, kako bi se uspešno slepec pomagalo, smo zaman pričakovali. Vsaj je naša dežela v ustanovnih zakladih bogatejša nego katera si bodi druga in menili bi, da se bode marsikaj lahko izvelo, kar drugej ni mogoče in kar bi bilo gotovo potrebno. Imamo sicer ustanove, a imeli bi jih lahko trojno število teh, kar jih imamo sedaj, imeli bi celo svoj zavod za slepce, a vse to ne zadostuje in ne bi zadostovalo, kajti revežu treba ni pomoči le pri odgoji, temveč pomoči bi mu bilo treba do časa, dokler ne dobi svojega kruha. Podam kar takoj vzgled za istino navedenega.

Z lanskim letom izstopil je iz zavoda za slepce v Linci mladenič šestnajstih let, Jože Gostinčar iz Gostince pri Dolu po imenu. Osem let se je vzgajal tam in dospel do meje naobraženja, kakoršno podaja tak zavod, — in sedaj išče službe. Spričevala, katera mu daje njegov zavod so izvrstna, in da se obistini, potrjuje sodba znamenitega glasbenika v Ljubljani, kateri se je izjavil, da je dospel mladenič v sviranji na orgljah in glasovirji do dovršenosti, kateri mu ne more nobeden tukajšnjih zavodov glasbenih več priučiti.

A vsa prizadevanja in ves trud njegovih zavetnikov bil je doslej brezuspešen: dobili niso nikake pomoči in kaka je sedaj njegova usoda? V najsiromašnejših razmerah živi že sedaj in vsakdo si pač more misliti, da prihodnost njegova pomeni beračenje, in to človeka, kateremu so deželni zakladi blagodejno (vzgajali in mu doslej) pomagali, ki sedaj pa ne vé, kam bi se obrnil, da ne sestrada. Tako bo vsa odgoja brezuspešna, izdani denar se ne bode obobrestil, kakor je bila prvotna namera ustanovnika, storil bode le, da bo doslej dobro oskrbljeni slepec, temveč trpel in tembolj občutil svojo nesrečo.

Zatorej prosimo vse prijatelje revnih slepih svojih bratov, da se ozrô po kaki službi zanj — vsaj je zadovoljen z vsako najmanjšo drobtinico, katero se mu daje in hoče zanj delati, kolikor je v njega moči — in da nam jo blagovolijo naznaniti.

Tudi visoki deželni zbor naj bi se pobrinil za bedo takih ljudi, katere je dal vzgojevati, še v poznejših časih, ko jim je pomoč najbolj potrebna, kajti ta slučaj ni jedini in tudi ne ostane jedini, kajti bolje bi bilo za tacega reveža, da ne bi bil nikdar v zavod prišel, prenašal bi vsaj svojo bedo laglje, nego jo tako.

Naznanila v tem oziru vsprejema uredništvo tega lista. Slavna uredništva drugih slovenskih listov prosimo, da blagovoljno to prošnjo ponatisnejo.

Razne vesti.

* (Dunajske vojašnice) premestile se bodo iz mesta in se bode v kratkem dotični zakonski načrt predložil državnemu zboru. Po tem načrtu bode se opustilo in podrlo 12 vojaških objektov, ki obsegajo 500.000 m² metrov in so skupaj vredni 30 milijonov goldinarjev, katera vsota bi zadoščevala za vso skupino vojašnic, ki se bode postavila blizu arzenala.

* (Bilanca Pariške razstave.) V Parizu izhajajoči list „Gaulois“ priobčil je o razstavi statistiko, katerej povzamemo nekatere podatke. Z dežele obiskalo je razstavo pet milijonov ljudi. Ako se misli, da je vsak povprek porabil 100 frankov, ostalo je v Parizu 500 milijonov frankov. Inozemcev bilo je na razstavi poldrugi milijon. Računimo li po 500 frankov na vsacega, dobimo 750 milijonov, ki so zopet v Parizu ostali. Mej inozemci bilo je Angležev 480.000, Belgijcev 225.000, Nemcev 180.000, Američanov 115.000, Španjcev 56.000, Švicarjev 52.000, Italijanov 38.000, iz Avstro-Ogerske 32.000, Rusov 7000 i. t. d. Izložbo obiskalo je od 6. maja do 5. novembra 25.028.254 oseb, zadnji dan pa še posebej 400.000 oseb, vsega vkupe torej 25½ milijona ljudi. Velikanske so vsote, ki so jih razna podjetja dobila. Eifflov stolp vrgel je šest in pol milijona frankov. Veliki so dobički raznih gostilnic. Duval s svojimi tremi jedilnicami je nekda napravil poldrugi milijon dobička, gostilničar Brebant na Eifflovm stolpu na dan po 2000 frankov čistega in neka ženska, ki je samo kruh, vino in klobase prodajala, služila je po 300 frankov na dan. Zanimivo je, koliko živeža se je potrebovalo. Vsak dan použilo se je v Parizu 967.500 kl kruha, 102.780 kl govejega, 121.532 kl telečjega, 97.629 kl kostrunovega, 69.087 kl svinjskega, 12.252 kl konjskega in oslovskega mesa, 209.663 kl perutnine in divjačine, 156.712 kl morskih, 18.249 kl drugih rib, 412.532 dvanajstork ostrig, železnice so tudi izredno veliko zaslužile, vendar vsi računi še niso gotovi. To je gotovo, da je vsa razstava Francozom nesla par milijard.

* (Umrši francoski pesnik Emil Augier) rekel je malo pred svojo smrtjo: „Starost je vendar lepa reč! Na vse strani skrbljivost, ozirnost, spoštovanje in nežnost. Žal, da vse le tako kratko traje!“

* (Število kaznencev) v Avstriji se leto za leto manjša, kakor poroča „Allgemeine Juristenzeitung.“ V vseh kaznilnicah je vedno več prostorov praznih.

„LJUBLJANSKI ZVON“
 stoji
 za vse leto gl. 4.60; za pol leta
 gl. 2.30; za četrt leta gl. 1.15.

Darila za „Narodni Dom“.
 XXXIV. izkaz „Krajcarske Družbe“.

Prenesek . . . 7913 gl. 03 kr.
 Za Vodnikov album:
 Celje 12 gl. 72 kr.
 Idrija 7 „ 50 „
 Vipava 3 „ 75 „

Mesečni doneski za oktober;
 plačali so gg.:
 I. Hribar, dr. A. Mosch, Franja Ravni-
 har, Ferd. in Fr. Ks. Souvan, dr. Ivan
 Tavčar in I. Vilhar, vsak po 5 gl. 35 „ — „
 Dr. A. Ferjančič, A. Globočnik, I. Go-
 gola, Fr. Kolman, I. Murnik, I. Per-
 dan, M. Pleteršnik, pl. U. Trnkoczy in
 dr. J. Vošnjak, a 3 gl. 27 „ — „
 dr. K. vit. Bleiweis, dr. Fr. Munda, V.
 Rohman in Fr. Soss, a 2 gl. 8 „ — „
 A. Bayr, J. S. Benedikt, A. Benkovič,
 O. Detela, P. Drahsler, Fr. Gerbič,
 dr. V. Gregorič, I. Vl. Hrašky, Drag.
 Hribar, dr. A. Jarc, I. Knez, E. Lah,
 G. Pirc, K. Pleiweis, L. Robič, S.
 Rutar, J. Swoboda, dr. K. Triller, Fr.
 Wiegthaler, T. Zupan, dr. Fr. Zupanc,
 Dr. Žagar in I. Zitiuk, a 1 gl. 23 „ — „
 A. Bartel, V. Borštner, J. Geba, J. Pich-
 ler, L. Pintar, K. Pirc, dr. I. Svetina,
 I. Šubie, A. Tavčar in Fr. Trtnik, a
 50 kr. 5 „ — „
 Naknadni donesek g. J. L. povodom
 Vodnikove slavnosti 2 „ — „
 Krajcarska družba v Ljubljani (poverje-
 nik K. Pogačnik) na knj. št. 353 12 „ — „
 Krajcarska družba na Rožniku (poverje-
 nica Zorka Krsnikova) pri izletu „Glas-
 bene Matice“ nabranih na ost. knj.
 št. 286 8 „ 40 „
 Krajcarska družba v Ljubljani (poverje-
 nik E. Lah) ost. knj. št. 16 4 „ 44 „
 Skupaj 8061 gl. 84 kr.

Vsem požrtvovalnim in vstrajnim poverjenicam in
 poverjenikom, podpornicam in podpornikom, ki so na ta
 ali oni način pripomogli k zgoraj označeni svoti, odkrito-
 srčno zahvalo, združeno z željo, da tudi v prihodnje krepko
 vstrajajo z nami.

V Ljubljani, dne 11. novembra 1889.

Odbor „Krajcarske družbe“.

Tuji:

5. novembra.

Pri **Slonu**: Peterka, Wurstein, Friedman z Du-
 naja. — Trančanin iz Grada. — Moravetz iz Beljaka. —
 Löwy iz Kaniže. — Kopriva iz Korneuburga. — Gaberšek,
 Scherer iz Gorice.

Pri **Mallé**: Oreinig, Blau, Schwenda, Reingruber,
 Lipold z Dunaja. — Fursattel iz Norimberga. — Korella
 iz Trsta.

Pri **Bavarskem dvoru**: Detela iz Sodršič.

Pri **Južnem kolodvoru**: Bayer iz Temešvara. —
 Kante iz Tržiča.

Loterijske srečke 9. novembra.
 Na Dunaji: 54, 59, 44, 32, 12.
 V Gradcu: 80, 5, 71, 23, 36.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
12. nov.	7. zjutraj	746.5 mm.	1.8° C	sl. svz.	jas.	0.00 mm.
	2. popol.	746.4 mm.	5.2° C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	747.8 mm.	—1.0° C	sl. svz.	jas.	

Srednja temperatura 6.0°, za 1.6° nad normalom.

Dunajska borza

dne 13. novembra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danes
Papirna renta	gl. 85.45	gl. 85.45
Srebrna renta	85.65	85.75
Zlata renta	109.40	109.20
5% marenca renta	100.90	100.60
Akcije narodne banke	923.—	924.—
Kreditne akcije	311.—	311.50
London	119.20	119.15
Srebro	—	—
Napol.	9.48 1/2	9.48 1/2
C. kr. cekini	5.66	5.67
Nemške marke	58.45	58.45
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 132	gl. 50
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 178	50 „
Ogerska zlata renta 4%	101 „	101 „
Ogerska papirna renta 5%	97 „	05 „
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	— „	— „
Dunava reg. srečke 5%	100 gl. 124	25 „
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118 „	50 „
Kreditne srečke	100 gl. 185	— „
Rudolfove srečke	10 „ 20	— „
Akcije anglo-avstr. banke	120 „ 146	20 „
tramway-društ. velj 170 gl. a. v.	221 „	50 „

Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen

Betrachtet an der Hand der Versammlung
 des prager altösterreichischen Parteitages.

Von einem österreichischen Patrioten.

Brošurica ta izšla je ravnokar in je dobiti v
 „Narodni Tiskarni“ za ceno 80 kr., po pošti 5 kr.
 več. (367—13)

VIZITNICE

prporoča

„Narodna Tiskarna“

po nizkej ceni.

Redko kedaj dá se tako dobro podjetje v najem!

V najem oddam takoj

na več let svojo veliko

(946—2)

trgovino z mešanim blagom

v velikem industrijskem kraju na Koroškem, ki je jako dobro
 obiskovana. Zaloga blaga odstopi se za ceno, za katero se je kupila. —
 6000 gl. v gotovini potrebno. — Blagovoljna pisma vprašanja naj se
 pošljejo pod naslovom „R. N. N. 2340“ upravitelju „Slovenskega Naroda“.

NOVA PESMARICA.

Zbirka najbolj znanih slovenskih, hrvat-
 skih, srbskih, bolgarskih, čeških, poljskih
 in ruskih pesnij.

Sestavil
 Ivan Zeleznikar.

Založil
 Dragotin Hribar.

Cena: Mehko vezani 80 kr., s pošto 10 kr. več. Elegantno
 vezani 1 gl. 20 kr., s pošto 1 gl. 30 kr.
 Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani. — Naroča se
 pa lahko tudi v vsaki bukvarni.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dragotin Hribar.

V „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani

je izšla knjiga:

Ukrajinske dume.

Češki spisal E. Jelínek. — Poslovenil Podvidovski.
 Mala 8°, 84 strani. Cena 15 kr., po pošti 20 kr.

Dober klavir

(Stutzflügel) bi rad kupil (947—2)

Ernest Niederhofer v Ljubnem (Leoben).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zobozdravnik AVGUST SCHWEIGER

ordinuje vsak dan od 9. do 12. ure dopolu-
 dne in od 2. do 5. ure popoldne.

Stanuje (908—6)

v hotelu „Pri Maliči“, II. nadstropje, št. 23.

Nova neprekosljiva Pariška plomba, priznana
 od avtoritet za najboljšo, zobem jednake barve ter na-
 domesti v svoji trajnosti zlato plombo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L. Luserjev obliž (flašter) za turiste.

Gotovo in hitro uplivačo sredstvo
 proti kurjim ošesom, žuljem, tako ime-
 novani trdeji koži na podplatih in petah
 Proti bradavicam in vsem drugim trdim
 praskom kože. — Uspeh zagarant. —
 Cena skatljici 60 kr. a. v.

Glavna razpošiljalnica:
L. Schwenk-ova lekarna
 v Meidlingu pri Dunaji.

Pristnega imajo v Ljubljani J. Swo-
 boda, U. pl. Frnkoczy, G. Piccoli, L. Grebel; v Ru-
 dolfovem S. pl. Sladovič, F. Haika; v Kamniku
 J. Močnik; v Celovci A. Egger, W. Thurnwald, J.
 Birnbacher; v Brezavi A. Aichinger; v Trgu (na
 Koroškem) C. Menner; v Beljaku F. Scholz, Dr.
 E. Kumpf; v Wolfsbergu A. Huth; v Gorici G.
 B. Poutoni; v Kranju K. Šavnik; v Radgoni C.
 E. Andrien; v Idriji Josip Warto.

Ta obliž dobiva se le v jedne velikosti
 po 60 kr.

Pristen samo, če imata navod in obliž varstveno
 znamko in podpis, ki je tu zraven; tedaj naj se pazi
 in odločno zahteva: „L. Luserjev obliž (flašter)
 za turiste“.

(449—35)

Papir za cigarete LE GRIFFON je najboljši.

(849—8)

Jedino zalogo za Kranjsko imata gospoda Vaso Petričič
 in Anton Krisper.

C. kr. priv.

kneza Auersperga železniška tovarna

na Dvoru na Kranjskem

prporoča se za zalaganje (217—68)

komerčnega litega blaga, peči v velikej izbi, oguje in oguje delov.
 kotlov v vsakršni obliki in velikosti itd. itd., litega blaga za stavbe: stebrov,
 oprijemalcev, svetilniških stebrov priprostih in olupšanih, palic za okrižja, celih držališč,
 polževih stopnic, strešnih oken itd., cevij za stranišča, plino- in vodovode, celih vodo-
 vodnih naprav, vodnjakovih cevij, sesalnik itd., rudniških priprav: stop in mečkal,
 pripravljalnih, zavornih naprav, strojev za vertanje kamnov, rudniških vozov itd., fužin-
 skih naprav: valjarjev v pesek litih, trdilnih valjarjev litih v surovo železne oblikov-
 nike, peresnih kladiv, klešč, škrccev, itd., strojnih delov surovega litja in zlikanih,
 parnih strojev do 50 konjskih sil, rastlinjakov in paviljonov iz litega in ko-
 vanega železa, mlinskih priprav, papirničnih priprav, ovnov za vodne tavbe,
 rezervarov v vseh velikostih iz ploščevine in litega železa, turbin po Girardovej in
 Jonvalovej sistemu po 5 do 200 konjskih sil, transmisijah priprav: vratil, plošč
 za jermena, čelnih in stožastih koles z lesenimi in železnimi zobmi, stalnih, s tenskih in
 visečih stelj, plošč za vrvi, konopce in žične vrvi, itd., strojev vodostolpice,
 odvajajočih vododržnih strojev, vodnih koles iz litega in kovanega železa,
 žaganih delov, kakor tudi priprav za parne in vodne žage in posamičnih cirkularnih
 Tavoletti in žag z jarmom, stiskalnice: hidravličnih stiskalnih, stiskalnic z vretenom
 in vodom, kopirnih stiskalnic, itd., železa v palicah in osij iz kovanega pretopljenega
 železa.

Vprašanja glede cen se hitro odgovore.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.